

Sygn. akt VII U 160/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Bałtrukowicz

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2014 r. w Gdańsku

sprawy (...) Sp. z o.o. i E. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia

na skutek odwołania (...) Sp. z o.o. i E. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 15 listopada 2013 r. nr (...) (...) - (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 160/14

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 15 listopada 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia E. O. z tytułu zatrudnienia jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. w P. wynosi:

- za maj 2013 na ubezpieczenie emerytalne i rentowe: 619,35 zł, ubezpieczenie chorobowe: 619,35 zł, ubezpieczenie wypadkowe: 619,35 zł, ubezpieczenie zdrowotne: 534,43 zł,

- za czerwiec 2013 r. na ubezpieczenie emerytalne i rentowe: 1.333,33 zł, ubezpieczenie chorobowe: 1.333,33 zł, ubezpieczenie wypadkowe: 1.333,33 zł, ubezpieczenie zdrowotne: 1.150,53 zł oraz

- od lipca do listopada 2013 r. na ubezpieczenie emerytalne i rentowe: 0,0 zł, ubezpieczenie chorobowe: 0,0 zł, ubezpieczenie wypadkowe: 0,0 zł, ubezpieczenie zdrowotne: 0,0 zł.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona E. O. oraz płatnik składek (...) sp. z o.o., którzy zaskarżonej decyzji zarzucili:

- błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na jej treść, polegający na błędnym uznaniu, że wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej w kwocie 7.000 brutto było niewspółmierne do kwalifikacji zawodowych ubezpieczonej oraz nie korelowała z wysokością wynagrodzeń wypłacanych pozostałym pracownikom,

- obrazę art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 68 pkt 1 i art. 41 ust. 12 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i interpretację polegającą na przeprowadzeniu weryfikacji wysokości składki na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonej odprowadzonej przez płatnika składek nie w dniu złożenia deklaracji o objęciu ochroną ubezpieczeniową ubezpieczonej, a dopiero po uzyskaniu przez zainteresowaną prawa do świadczenia z ZUS i arbitralnym uznaniu na podstawie art. 58 k.c. i 300 k.p., że umowa o pracę nie wywarła skutków prawnych w niej przewidzianych,

- obrazę art. 58 k.c., art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ust. 1 i art. 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i interpretację wyrażającą się w stwierdzeniu, iż ubezpieczona podlegała ubezpieczeniu w wymiarze minimalnego wynagrodzenia za pracę, podczas gdy prawidłowa analiza przepisów oraz stanu faktycznego dawała podstawy do przyjęcia, że podstawa wymiaru składki ubezpieczonej wynosi 7.000 zł brutto.

Wskazując na powyższe strony wniosły o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyjęcie, że podstawa wymiaru składek stanowi rzeczywiste wynagrodzenie wypłacane ubezpieczonej w kwocie 7.000 zł brutto, zgodnie z treścią umowy o pracę.

(k. 2-7, 14-18 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołania pozwany organ ubezpieczeniowy wniósł o ich łączne rozpoznanie, oddalenie w całości obu odwołań oraz zasądzenie od skarżących na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego – podtrzymując argumentację zaprezentowaną w uzasadnieniu decyzji (k. 8-10, 20-22 akt sprawy).

Zarządzeniem z dnia 27 stycznia 2014 r. sprawy z odwołania (...) sp. z o.o. w P. i E. O. zostały połączone do wspólnego rozpoznania (k. 24 akt sprawy)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek (...) sp. z o.o. w P. zawarł w dniu 20 maja 2013 r. z ubezpieczoną E. O. umowę o pracę na czas nieokreślony. Ubezpieczona została zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownika działu finansowego z wynagrodzeniem w kwocie 7.000 zł brutto.

dowód: umowa o pracę z dnia 20.05.2013 r. w aktach ubezpieczeniowych

E. O., 31 lat, ukończyła liceum ekonomiczne oraz studia na kierunku pedagogika resocjalizacyjna w G. Wyższej Szkole (...). Od 2002 do 2012 r. prowadziła własną działalność gospodarczą – (...), w latach 2005-2006 r. pracowała w biurze (...), bezpośrednio przed zatrudnieniem u płatnika składek pracowała w firmie (...) na stanowisku przedstawiciela handlowego na ¼ etatu. Ukończyła również kurs języka niemieckiego i uczęszczała na kurs języka angielskiego oraz posiada prawo jazdy kategorii B.

dowód: cv oraz kwestionariusz osobowy w aktach ubezpieczeniowych oraz k. 56 i 61

Ubezpieczona została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w dniu 24 maja 2013 r.,

dowód: deklaracja (...) w aktach ubezpieczeniowych

Z pisemnego zakresu obowiązków E. O. wynika jedynie, iż należało do niej m.in. sumienne i staranne wykonywanie obowiązków, stosowanie się do poleceń przełożonych, przestrzeganie czasu pracy, regulaminu pracy, przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

dowód: zakres obowiązków praw i odpowiedzialności pracownika w aktach ubezpieczeniowych oraz k. 64-65 akt sprawy

Ubezpieczona pracowała u płatnika składek w okresie od 20 maja 2013 r. do 25 czerwca 2013 r., gdyż od 26 czerwca 2013 przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z zagrożoną ciążą.

dowód: listy obecności płatnika za maj i czerwiec 2013 r. oraz karta zasiłkowa w aktach ubezpieczeniowych

W okresie zatrudnienia ubezpieczona wysłała cztery listy e-mail do firm i instytucji z prośbą o informację o aktualnych programach dotyczących małych i średnich firm oraz jeden z prośbą o ofertę firmy windykacyjnej. Nadto, ubezpieczona w dniach 27 maja 2013 r. oraz 10 i 11 czerwca 2013 r. wystosowała: trzy wezwania do zapłaty, trzy prośby o sprawdzenie zgodności sald, trzy prośby o przedłużenie terminu płatności oraz jedną prośbę o wyrobienie limitu kupieckiego.

dowód: korespondencja e-mailowa i listowna nadesłana przez płatnika składek w aktach ubezpieczeniowych

W spółce (...), w okresie, kiedy ubezpieczona podjęła pracę, zatrudnieni byli: K. U. z wynagrodzeniem 1.600 zł, M. W. z wynagrodzeniem 1.600, G. T. z wynagrodzeniem 800 zł i K. Z. z wynagrodzeniem 1.600 zł. Płatnik składek nie zatrudnił żadnej innej osoby na czas zastępstwa ubezpieczonej, natomiast rozwiązał stosunki pracy z K. U. (z dniem 31 sierpnia 2013 r.) oraz G. T. (z dniem 30 czerwca 2013 r.)

Rok 2010 r. płatnik składek zakończył z zyskiem 31.199,83, rok 2011 zakończył stratą 23.695,19 zł, natomiast 2012 r. zyskiem 56.620,11 zł.

dowód: ustalenia organu rentowego wynikające z uzasadnienia decyzji z 15.11.2013 r. w aktach ubezpieczeniowych; rachunki zysków i strat oraz bilanse za lata 2010-2012 k. 43-54akt sprawy

Pismem z dnia 23 sierpnia 2013 r. organ rentowy zawiadomił płatnika składek o wszczęciu postępowania wyjaśniającego w zakresie uprawnień do zasiłku chorobowego E. O., wzywając jednocześnie do nadesłania wszelkiej dokumentacji poświadczającej świadczenie przez nią pracy.

W dniu 18 września 2013 r. pozwany organ ubezpieczeniowy wszczął z urzędu postępowanie w sprawie określenie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne E. O. z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę u płatnika (...) sp. z o.o. w P., o czym zawiadomił strony.

Decyzją z dnia 15 listopada 2013 r. nr (...) organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla E. O. jako pracownika u płatnika (...) sp. z o.o. od 20 maja 2013 r. na poziomie minimalnego wynagrodzenia za pracę tj. 1.600 zł brutto.

dowód: wezwanie z dnia 23 sierpnia 2013 r. oraz zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dnia 19 września 2013 r. wraz z zpo w aktach ubezpieczeniowych, decyzja z 15.11.2013 r. w aktach ubezpieczeniowych

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ubezpieczeniowych oraz w aktach sprawy, których prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dokumentację dostarczoną przez strony. Dowód z dokumentów zgromadzonych w sprawie w zakresie w jakim posłużyły do ustalenia stanu faktycznego Sąd uznał za w pełni wiarygodny, gdyż dokumenty te nie budziły żadnych wątpliwości i nie były przez strony kwestionowane. Dowody w postaci dokumentów urzędowych Sąd ocenił na podstawie art. 244 § 1 k.p.c. ustalając, że skoro w toku procesu nie zostały skutecznie podważone, stanowią świadectwo tego, co zostało w nich urzędowo poświadczane. Powyższe dowody układają się zdaniem Sądu w spójną całość, wzajemnie się potwierdzając lub uzupełniając. Nie były też kwestionowane przez strony i Sąd dał im wiarę w całej rozciągłości.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd pominął dowód z zeznań stron z uwagi na ich nieusprawiedliwione niestawiennictwo na rozprawie w dniu 20 maja 2014 r. zgodnie z rygorem nadanym zarządzeniem z dnia 20 marca 2014 r.

Sąd oddalił również wnioski o zwrócenie się do Głównego Urzędu Statystycznego celem ustalenia statystycznej kwoty wynagrodzeń pracowników zatrudnianych na analogicznych stanowiskach kierowniczych na podstawie art. 227 k.p.c. a contrario, uznając je za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej, albowiem ocena zasadności i celu ustalenia wynagrodzenia ubezpieczonej na kwotę 7.000 zł musiała zostać dokonana przede wszystkim na tle ustalonego w sprawie stanu faktycznego, w szczególności zakresu obowiązków ubezpieczonej, faktycznych czynności pracowniczych przez nią podjętych i wynagrodzeń innych osób zatrudnionych lub pełniących najważniejsze funkcje w spółce, a także przy uwzględnieniu zasad doświadczenia życiowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż odwołania ubezpieczonej E. O. oraz płatnika składek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie są zasadne i jako takie nie zasługiwały na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania jest dokonanie weryfikacji trafności zawartego w spornej decyzji rozstrzygnięcia w zakresie wysokości wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, wynikającego z faktu zatrudnienia E. O. w oparciu o umowę o pracę u pracodawcy – płatnika.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał stanowisko pozwanego organu ubezpieczeniowego za prawidłowe.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie, poddaną ocenie Sądu Okręgowego, było ustalenie zasadności w zawartej pomiędzy stronami umowie o pracę wynagrodzenia ubezpieczonej na poziomie 7.000 zł brutto. Dlatego też przedmiotem rozpoznania Sądu w niniejszej sprawie było zweryfikowanie ustaleń faktycznych poczynionych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w trakcie kontroli zakończonej zaskarżoną decyzją z dnia 15 listopada 2013 r.

Mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w przedmiotowej sprawie pomiędzy skarżącymi a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący obowiązku ubezpieczeń społecznych – Sąd Okręgowy uznał, że przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 232 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu strona jest obowiązana wykazać dowodami zasadność zgłoszonych przez nią twierdzeń. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje.

Zgodnie bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., wydanie 6). Również judykatura stoi na takim stanowisku, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna i Administracyjna z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, w którym wyrażono pogląd, iż „Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscpeji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa”.

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, iż skarżący zaprzeczając twierdzeniom organu rentowego, który na podstawie przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego dokonał niekorzystnych dla

odwołujących się ustaleń, winni byli w postępowaniu przed Sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń dotyczących obowiązku ubezpieczeń społecznych, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jego stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji.

W ocenie Sądu Okręgowego z powyższego obowiązku skarżący nie wywiązali się w stopniu umożliwiającym uznanie ich twierdzeń i zarzutów za udowodnione poprzez zgromadzone w sprawie materiały dowodowe.

Zdaniem Sądu Okręgowego, ani ubezpieczona, ani płatnik składek nie zdołali obalić ustaleń dokonanych przez pozwanego, sprowadzających się do przyjęcia, że umowa o pracę z dnia 20 maja 2013 r. zawarta pomiędzy stronami była zawarta wyłącznie w celu zapewnienia ubezpieczonej korzyści materialnych na podstawie niezasadnie podwyższonej podstawy wymiaru składek w postaci wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, iż Sąd podziela stanowisko pozwanego, iż w świetle regulacji art. 41 ust. 13 ustawy systemowej w zw. z art. 58 k.c. jest on uprawniony do zakwestionowania zadeklarowanej podstawy wymiaru składek za danego pracownika – na co wprost wskazał Sąd Najwyższy w jednej ze swoich uchwał, mówiąc, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art. 58 k.c.) – vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 r. II UZP 2/05, LEX

W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, iż ocena wysokości wynagrodzenia umówionego przez strony stosunku pracy powstaje także - jako istotna kwestia jurystyczna - na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych, w którym ustalanie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oparte jest na zasadzie określonej w art. 6 ust. 1 i art. 18 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 1 i art. 4 pkt 9, z zastrzeżeniem art. 18 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tymi przepisami, podstawą składki jest przychód, o którym mowa w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, a w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty i wszelkie inne kwoty, niezależnie od tego, czy ich wysokość została ustalona z góry, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych (art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, jednolity tekst: Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.).

Jak stwierdził Sąd Najwyższy dosłowne odczytanie tych przepisów może prowadzić do wniosku, że dla ustalenia wysokości składek znaczenie decydujące i wyłączne ma fakt dokonania wypłaty wynagrodzenia w określonej wysokości. Należy jednak pamiętać, że umowa o pracę wywołuje skutki nie tylko bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych; kształtuje ona stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki, a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Są to skutki bardzo doniosłe, zarówno z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), jak i interesu publicznego, należy zatem uznać, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych. Co więcej, godziwość wynagrodzenia - jedna z zasad prawa pracy (art. 13 k.p.) - zyskuje dodatkowy walor aksjologiczny; w prawie ubezpieczeń społecznych istnieje bowiem znacznie mocniejsza niż w prawie pracy bariera działania w ramach prawa, oparta na wymagającym ochrony interesie publicznym i zasadzie solidarności ubezpieczonych. Względność zasady godziwości wynagrodzenia, wyrażająca się koniecznością odniesienia się nie tylko do potrzeb pracownika, ale także świadomości społecznej oraz ogólnej sytuacji ekonomicznej i społecznej, nie powinna zresztą budzić wątpliwości. W związku z tym nadmiernemu uprzywilejowaniu płacowemu pracownika, które w prawie pracy mieściłoby się w ramach art. 353¹ k.c., w prawie ubezpieczeń społecznych, w którym pierwiastek publiczny zaznacza się bardzo wyraźnie, można przypisać - w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - zamiar nadużycia świadczeń przysługujących z tego ubezpieczenia. Należy bowiem pamiętać, że alimentacyjny charakter tych świadczeń oraz zasada solidaryzmu wymagają, żeby płaca - stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki - nie była ustalana ponad granicę płacy

słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie oraz żeby rażąco nie przewyższała wkładu pracy, a w konsekwencji, żeby składka nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Jest tak również dlatego, że choć przepisy prawa ubezpieczeń społecznych w swej warstwie literalnej odnoszą wysokość składek do wypłaconego wynagrodzenia, to w rzeczywistości odwołują się do takiego przełożenia pracy i uzyskanego za nią wynagrodzenia na składkę, które pozostaje w harmonii z poczuciem sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia, udzielanych z zasobów ogólnospołecznych.

Tymczasem w przedmiotowym stanie faktycznym E. O. po zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych wykonywała pracę przez jeden miesiąc za bardzo wysokim wynagrodzeniem, które nawet nie zostało wypłacone za okres 6 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy (art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przed jego zmianą dokonaną przez art. 1 pkt 8 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r., Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 71), w efekcie czego przeciętny stosunek wysokości świadczenia do wniesionej składki pozostał w oderwaniu do ustawowych regulatorów sprawiedliwego rozłożenia kosztów świadczeń przez odniesienie do okresu opłacania składek. Okres ten ma zresztą drugorzędne znaczenie, gdyż i tak każde postanowienie umowy o pracę, zmierzające do wyłudzenia świadczeń z ubezpieczenia społecznego, należy ocenić jako nieważne przez istnienie zamiaru obejścia prawa albo przez swą sprzeczność z zasadami współżycia społecznego, wyrażającą się np. niegodziwością celu albo zderzeniem się z prawem innych ubezpieczonych.

Z tego względu, jak stwierdził Sąd Najwyższy, art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - w związku z art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym oraz z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) - musi być uzupełniony w ramach systemu prawnego stwierdzeniem, że podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy. Ocena godziwości wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza - co ma istotne znaczenie przy rozstrzygnięciu przedstawionego zagadnienia - rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada 1997 r., U 6/96, OTK-ZU 1997 nr 5-6, poz. 66 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1999 r., I PKN 465/99, OSNAPiUS 2001 nr 10, poz. 345).

W powyższym kontekście należy uznać, iż art. 86 ust. 2 tej ustawy systemowej upoważnia Zakład Ubezpieczeń Społecznych do kontroli wykonywania zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń przez płatników składek. Kontrola ta obejmuje między innymi zgłoszenie do ubezpieczenia oraz prawidłowość i rzetelność obliczenia, potrącenia i płacenia składki. Oznacza to przyznanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień i - w ramach obowiązującej go procedury - zakwestionowania tych postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Należy przy tym podkreślić, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest ograniczony wyłącznie do zakwestionowania faktu wypłacenia wynagrodzenia w ogóle lub we wskazanej kwocie ani tylko prawidłowości wyliczenia, lecz może ustalać stosunek ubezpieczenia społecznego na ściśle określonych warunkach, będąc niezwiązanym nieważną czynnością prawną (w całości lub w części).

Realna możliwość takiej kontroli powstaje po przekazaniu przez płatnika raportu miesięcznego, przedkładanego zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy. W raporcie płatnik przedstawia między innymi dane o tytule ubezpieczenia i podstawie wymiaru składek oraz dokonuje zestawienia należnych składek na poszczególne ubezpieczenia. Dane te mogą być zakwestionowane zarówno przez ubezpieczonego, jak i przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować także wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art.

58 k.c.). Oczywiście, stanowisko organu rentowego podlega kontroli sądowej w ramach postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Na podstawie art. 41 ust. 13 ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest również uprawniony do zamiany przekazanych przez płatnika składek informacji o wysokości wynagrodzenia. Prawo ubezpieczeń społecznych nie reguluje sposobu, w jaki organ ubezpieczeń społecznych może zastępować nieważne z mocy art. 58 § 3 k.c. poszczególne klauzule umowy o pracę. W niniejszej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypełnił ten brak przez przyjęcie za podstawę wymiaru składki od 20 maja 2013 r. minimalnego wynagrodzenia w kwocie 1.600 zł, odpowiadającą zresztą wysokości wynagrodzenia pozostałych pracowników (w tym prezesa zarządu), zatem rozstrzygnięcie w tym zakresie nie może zostać uznane za arbitralne, dowolne i nieuzasadnione.

W ocenie Sądu, skarżący nie wykazali przy tym racjonalnej i ekonomicznej potrzeby zatrudnienia ubezpieczonej na wskazanym w umowie o pracę stanowisku Kierownika Działu Finansowego oraz ze wskazanym przez strony umowy wynagrodzeniem 7.000 zł miesięcznie, albowiem brak było jakichkolwiek obiektywnych podstaw w zakresie sformułowanych przez płatnika oraz E. O. twierdzeń o nadzwyczajnych kompetencjach, kwalifikacjach i doświadczeniu zawodowym ubezpieczonej jako przesłankach uzasadniających zatrudnienie za tak wysokim wynagrodzeniem. W ocenie Sądu do uznania za wiarygodne do tych przymiotów zabrakło jakichkolwiek dowodów, bowiem nie sposób wysnuć takich wniosków na podstawie analizy dokumentów pracowniczych ubezpieczonej, jej wykształcenia oraz dotychczasowego przebiegu pracy zawodowej. Ubezpieczona bowiem obiektywnie rzecz biorąc nie posiadała bogatego doświadczenia w powyższym zakresie, bowiem legitymowała się zaledwie tytułem technika ekonomisty (studia wyższe ukończyła w zupełnie innym kierunku – pedagogika resocjalizacyjna) i krótkotrwałej pracy w biurze rachunkowym (2005-2006). W dotychczasowej pracy zawodowej, poprzedzającej zatrudnienie u płatnika, ubezpieczona w zasadzie prowadziła jedynie kiosk i sklep spożywczo-przemysłowy oraz pracowała w firmie (...) na ¼ etatu na stanowisku przedstawiciela handlowego. Stąd też zupełnie niezrozumiałe i bezzasadne wydaje się powierzenie jej stanowiska kierownika działu finansowego z niewątpliwie bardzo wysokim wynagrodzeniem (7.000 zł brutto). W ocenie Sądu wątpliwym jest również, że płatnik znajdował się w na tyle dobrej kondycji finansowej, że mógł pozwolić sobie na zatrudnienie pracownika za tak wysokim wynagrodzeniem biorąc pod uwagę, iż roczne wynagrodzenie ubezpieczonej (84.000 brutto) znacznie przekraczałoby zysk wypracowany przez spółkę w 2012 r. (56.620,11 – k. 51). Skarżący nie wykazali przy tym, wbrew ich zarzutom zawartym w odwołaniu, że ubezpieczona wykonała jakiegokolwiek inne czynności poza napisaniem zaledwie kilku lakonicznych listów e-mail czy pism. Co prawda skarżący podnoszą, iż ubezpieczona przygotowała plan rozwoju przedsiębiorstwa, czy też, że Prezes Zarządu „scedował” na nią część swoich kompetencji, jednak ani szeroki zakres obowiązków, ani czynności podjętych przez ubezpieczoną nie wynika z przedłożonego pisemnego zakresu obowiązków, ani też z żadnego innego dowodu, stąd twierdzenia w tym zakresie należy uznać za całkowicie gołosłowne.

Zasadność stanowiska pozwanego, który podważył zasadność zapisów umowy o pracę, potwierdza również fakt że ubezpieczona, bez sprawdzenia jej w okresie próbnym, została zatrudniona w firmie, która zatrudniała zaledwie kilku pracowników, których zarobki kształtowały się na poziomie najniższej krajowej (co dotyczyło również Prezesa Zarządu – K. Z.), na stanowisku kierownika działu finansowego, od razu na czas nieokreślony, nawet bez aktualnego zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego jej zdolność do pracy. W ocenie Sądu nie przedstawienie żadnego dowodu przeciwnego np. na potwierdzenie, że w rzeczywistości odbył się konkurs na przedmiotowe stanowiska, a ubezpieczona została wybrana do zatrudnienia jako najlepiej spełniająca wszystkie warunki i że pomimo braku doświadczenia istotnie była najlepszym kandydatem, dowodzi, iż przedmiotowa umowa (a przynajmniej jej postanowienia) w zakwestionowanym zakresie, jest nieważna jako zmierzająca do obejścia prawa.

Odnosząc się natomiast do zarzutu sformułowanego jako naruszenie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 68 pkt 1 i art. 41 ust. 12 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wskazać należy, iż terminy wynikające z art. 41 ust. 12 i 13 (w zw. z ust. 11) są terminami dla ubezpieczonych do złożenia wniosku o sprostowanie informacji zawartych w imiennym raporcie miesięcznym składanym przez płatnika składek, tymczasem, jak już wyżej wspomniano, kompetencja organu rentowego do weryfikowania i kontroli wykonywania przez płatników składek i przez ubezpieczonych obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych wynika z art. 68 ust. 1 pkt 6 i nie jest ograniczone żadnym terminem, z czego

wynika, iż organ rentowy był uprawniony do dokonania ustaleń w sprawie określenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla E. O. i wydania w tym przedmiocie decyzji, dopiero przy ustalaniu prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, stąd zarzuty w tym zakresie należy uznać za całkowicie bezpodstawne.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego wszystkie wskazane powyżej okoliczności prowadzą do wniosku, iż umowa o pracę zawarta przez strony w dniu 20 maja 2013 r. miała na celu jedynie uzyskanie przez ubezpieczoną E. O. wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Co za tym idzie, sporna decyzja pozwanego organu rentowego z dnia 15 listopada 2013 r. – zaskarżona w niniejszym postępowaniu zarówno przez ubezpieczoną, jak i płatnika – w ocenie Sądu Okręgowego winna zostać uznana za prawidłową.

Z powyżej wskazanych względów, uznając odwołania ubezpieczonej i płatnika za niezasadne, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z powołanymi wyżej przepisami, oddalił odwołania obydwu skarżących jako niezasadne.

SSO Ewa Bałtrukowicz

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)